

ਲਾਈਫਲੋਗ ਲਰਨਿੰਗ ਵਿਭਾਗ

ਵਿਭਾਗ ਬਾਰੇ :-

ਬਾਲਗ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਵਿਭਾਗ 1985 ਵਿਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚ-ਕੋਟੀ ਦੀ ਕਿੱਤਾਮੁਖੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਯੂ.ਜੀ.ਸੀ. ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਨਾਮ ਬਦਲ ਕੇ ਲਾਈਫਲੋਗ ਲਰਨਿੰਗ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਕਿੱਤਾਮੁਖੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਿੱਖਿਆਰਥੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਮੁਤਾਬਕ ਗ਼ੈਰ ਰਸਮੀ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਵਿਭਾਗ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਉੱਤੇ ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਕਿੱਤਾਮੁਖੀ ਕੋਰਸ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮਿਸ਼ਨ :-

ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ : ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਸਿੱਖਣ, ਕਮਾਉਣ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ।

ਉਦੇਸ਼ :-

1. ਸਮਾਜ ਦੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਤਬਕੇ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਹਿਕਾਰੀ ਕਿੱਤਾ ਸਿਖਲਾਈ ਦੁਆਰਾ ਗਰੀਬੀ ਹਟਾਉਣਾ।
2. ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਆਤਮਨਿਰਭਰ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਨਾਰੀ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਣ।
3. ਪੇਂਡੂ ਅਤੇ ਦੂਰ ਦੁਰਾਡੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਫ਼ਾਇਦੇ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਰਾਜ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਕੀਮਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣਾ।
4. ਵਿਭਿੰਨ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈਆਂ ਜਿਵੇਂ ਨਸ਼ਾਖੋਰੀ, ਦਾਜ ਪ੍ਰਥਾ, ਏਡਜ਼, ਭਰੂਣ-ਹੱਤਿਆ ਆਦਿ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੈਮਿਨਾਰਾਂ / ਵਰਕਸ਼ਾਪਾਂ / ਰੈਲੀਆਂ ਆਦਿ ਰਾਹੀਂ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ।

ਹੋਰ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ :-

ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਣ ਅਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਮਾਜ ਦਾ ਚੰਗਾ ਨਾਗਰਿਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ,

ਸੈਂਟਰਲ ਜੇਲ੍ਹ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕੋਰਸ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

1. ਕੋਰਸ ਇਨ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਐਂਡ ਟੀ.ਵੀ. ਮੈਨਟੇਨੈਂਸ ਐਂਡ ਸਰਵਿਸਿੰਗ (ਕੇਵਲ ਮਰਦਾਂ ਲਈ)
2. ਕੋਰਸ ਇਨ ਕਟਿੰਗ ਐਂਡ ਟੇਲਰਿੰਗ (ਕੇਵਲ ਔਰਤਾਂ ਲਈ)

ਇਹਨਾਂ ਕੋਰਸਾਂ ਦੇ ਲਈ ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ ਵੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਫੀਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਈ ਜਾਂਦੀ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਰਿਜ਼ਨਲ ਕੈਂਪਸ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਿਚ :

ਕੋਰਸ	ਸਮਾਂ	ਯੋਗਤਾ	ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ	ਔਰਤਾਂ/ਮਰਦਾਂ	ਗਰੁੱਪ
ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਕੋਰਸ ਇਨ ਡਰੈੱਸ ਡਿਜ਼ਾਈਨਿੰਗ ਕਟਿੰਗ ਐਂਡ ਟੇਲਰਿੰਗ	ਇਕ ਸਾਲ	ਮੈਟ੍ਰਿਕ	20-40	ਔਰਤਾਂ	ਸਵੇਰ
ਡਿਪਲੋਮਾ ਇਨ ਕੰਪਿਊਟਰ ਹਾਰਡਵੇਅਰ ਮੇਨਟੇਨਸ	ਇਕ ਸਾਲ	10+2	20-40	ਮਰਦਾਂ	ਸਵੇਰ

ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਕਾਲਜ, ਮੁਕੰਦਪੁਰ ਵਿਚ :-

ਕੋਰਸ	ਸਮਾਂ	ਯੋਗਤਾ	ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤਾ	ਔਰਤਾਂ/ਮਰਦਾਂ	ਗਰੁੱਪ
ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਕੋਰਸ ਇਨ ਡਰੈੱਸ ਡਿਜ਼ਾਈਨਿੰਗ ਕਟਿੰਗ ਐਂਡ ਟੇਲਰਿੰਗ	ਇਕ ਸਾਲ	ਮੈਟ੍ਰਿਕ	40	ਔਰਤਾਂ	ਸਵੇਰ

ਜਾਰੀ ਸਿੱਖਿਆ :-

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ :-

ਕੋਰਸ	ਸਮਾਂ	ਯੋਗਤਾ	ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ	ਔਰਤਾਂ/ਮਰਦਾਂ	ਗਰੁੱਪ
ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਕੋਰਸ ਇਨ ਡਰੈੱਸ ਡਿਜ਼ਾਈਨਿੰਗ ਕਟਿੰਗ ਐਂਡ ਟੇਲਰਿੰਗ	ਇਕ ਸਾਲ	ਮੈਟ੍ਰਿਕ	160	ਔਰਤਾਂ	ਸਵੇਰ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ
ਡਿਪਲੋਮਾ ਇਨ ਟੈਕਸਟਾਈਲ ਡਿਜ਼ਾਈਨਿੰਗ	ਇਕ ਸਾਲ	10+2	40	ਔਰਤਾਂ	ਸਵੇਰ
ਡਿਪਲੋਮਾ ਇਨ ਕਾਸਮਟੋਲੋਜੀ	ਇਕ ਸਾਲ	10+2	40	ਔਰਤਾਂ	ਸਵੇਰ
ਡਿਪਲੋਮਾ ਇਨ ਇੰਟੀਰੀਅਰ ਡੈਕੋਰੇਸ਼ਨ	ਇਕ ਸਾਲ	10+2	40	ਔਰਤਾਂ	ਸ਼ਾਮ
ਡਿਪਲੋਮਾ ਇਨ ਕੰਪਿਊਟਰ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ	ਇਕ ਸਾਲ	10+2	60+60	ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਮਰਦਾਂ	ਸਵੇਰ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ
ਡਿਪਲੋਮਾ ਇਨ ਕੰਪਿਊਟਰ ਹਾਰਡਵੇਅਰ ਮੇਨਟੇਨਸ	ਇਕ ਸਾਲ	10+2	80	ਮਰਦਾਂ	ਸਵੇਰ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ
ਅਡਵਾਂਸ ਕੰਪਿਊਟਰ ਕੋਰਸ ਇਨ ਅਕਾਊਂਟੈਂਸੀ	ਛੇ ਮਹੀਨੇ	10+2 (ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ)	20-40	ਔਰਤਾਂ	ਸ਼ਾਮ
ਅਡਵਾਂਸ ਕੰਪਿਊਟਰ ਕੋਰਸ ਇਨ ਵੈੱਬ ਡਿਜ਼ਾਈਨਿੰਗ	ਛੇ ਮਹੀਨੇ	10+2 (ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ)	20-40	ਔਰਤਾਂ	ਸ਼ਾਮ

ਹੁਨਰ (ਸਕਿੱਲ) ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ :-

ਵਿਭਾਗ ਘੱਟ ਸਮੇਂ-ਸੀਮਾ ਵਾਲੇ ਕੋਰਸ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ : ਫ਼ੈਬਰਿਕ ਪੇਂਟਿੰਗ, ਹੇਅਰ ਐਂਡ ਸਕਿੱਨ ਕੇਅਰ, ਰਵਾਇਤੀ ਕਢਾਈ, ਕੰਪਿਊਟਰ ਬੇਸਿਕਸ, ਸੰਚਾਰ ਹੁਨਰ, ਖਾਣੇ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ, ਆਇਲ ਪੇਂਟਿੰਗ, ਮਹਿਲਾ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਅਤੇ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਆਦਿ। ਇਹ ਕੋਰਸ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਕ ਜਾਂ ਦੂਸਰੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਹੁਨਰ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ :-

ਵਿਭਾਗ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਭਰੂਣ-ਹੱਤਿਆ, ਨਸ਼ਾਖੋਰੀ, ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣਾ, ਸਿਗਰਟ ਪੀਣਾ, ਏਡਜ਼, ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੰਭਾਲ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਆਦਿ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਸੈਮੀਨਾਰ, ਲੈਕਚਰ ਆਦਿ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਓਰੀਐਂਟੇਸ਼ਨ ਕੋਰਸ ਅਤੇ ਵਰਕਸ਼ਾਪ :-

ਵਿਭਾਗ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਆਧੁਨਿਕ ਕਿੱਤਾਮੁਖੀ ਕੋਰਸ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਦਲਾਵ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਫ਼ੈਕਲਟੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਕਿੱਤਾਮੁਖੀ ਕੋਰਸ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਵਿਭਾਗ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਉੱਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਅਤੇ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ :-

ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਹਰ ਸਾਲ ਮਈ-ਜੂਨ ਵਿਚ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਵੇਖਣ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਆਡਰ ਵੀ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਦੀ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ :-

ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈਆਂ ਦੇ ਖ਼ਾਤਮੇ ਦੇ ਲਈ, ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੇ ਲਈ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਦੋ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਚਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾਉਣਾ ਅਤੇ ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਜੁਰਮ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ।

ਮੌਕੇ/ਅਵਸਰ:-

ਵਿਭਾਗ ਅਜਿਹੇ ਕੋਰਸ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖਿਆਰਥੀ ਸਵੈ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਹੁਨਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ, ਆਪਣਾ ਨਿੱਜੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੁਟੀਕ, ਬਿਊਟੀ ਪਾਰਲਰ ਅਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਫ਼ਰਮਾਂ ਆਦਿ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਡਾਟਾ ਐਂਟਰੀ ਓਪਰੇਟਰ/ਕੰਪਿਊਟਰ ਓਪਰੇਟਰ ਵਜੋਂ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦੀ ਵੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਵਿਭਿੰਨ ਬੀ.ਪੀ.ਓ. (BPO) ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਮੌਕੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਉੱਚ ਅਧਿਐਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਵੀ ਵਿਭਿੰਨ ਅਵਸਰ ਹਨ।

ਦਾਖਲਾ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੀਏ :-

ਫਾਰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ - ਮਈ ਦੇ ਤੀਜੇ ਹਫ਼ਤੇ

ਦਾਖਲਾ ਇੰਟਰਵਿਊ - ਜੁਲਾਈ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫ਼ਤੇ

ਕਲਾਸਾਂ ਸ਼ੁਰੂ - ਜੁਲਾਈ ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਹਫ਼ਤੇ